

IN DE SERIE:
OUDE MUZIEK

ntr: 65
Zaterdag
Matinee
grenzeloos nieuwsgierig

31 JANUARI 2026 | 13.30-16.20 UUR

Belcanto van de Olympus

La Cetra Barockorchester Basel

Andrea Marcon dirigent

Jorge Franco tenor (Clistene)

Jone Martínez sopraan (Aristea)

Chelsea Zurflüh sopraan (Argene)

Daniela Mack mezzosopraan (Megacle)

Olivia Vermeulen mezzosopraan (Licida)

Marcello Nardis tenor (Aminta)

Domenico Cimarosa 1749-1801

L'Olimpiade 1784

opera in twee bedrijven

(Nederlandse première)

pauze na het eerste bedrijf

libretto **Pietro Metastasio** 1698-1782

première **Vicenza, Teatro Eretenio** 10 juli 1784

boventiteling

Jurjen Stekelenburg

radio-uitzending

De opname van dit concert wordt uitgezonden op zaterdag 14 februari 2026 vanaf 14.00 uur via NPO Klassiek.

69

In de Spiegel:
toelichting

Ben Coelman
Spiegelzaal
12.55-13.20 u

Belcanto van de Olympus

De gouden medaille gaat naar Cimarosa's *Olimpiade*

Domenico Cimarosa werd geboren in 1749 als zoon van een steenhouwer en een wasvrouw in Aversa, een oud stadje in wat nu de Italiaanse provincie Caserta is. Hij was twaalf jaar toen zijn moeder, weduwe, hem naar een van de vier gerenommeerde conservatoria van Napels stuurde. Daar genoot hij elf jaar lang een brede opleiding. Cimarosa's succesvolle carrière als componist bracht hem door heel Italië, naar Wenen en zelfs naar Sint-Petersburg, waar hij vier jaar aan het hof van Catharina de Grote werkte voordat hij terugkeerde naar Napels. Een politiek gemotiveerd doodvonnis, op het laatste moment omgezet in verbanning, dwong hem echter al snel

Napels opnieuw te verlaten. Hij keerde terug naar Sint-Petersburg. Zijn slechte gezondheid noodzaakte hem een tussenstop te maken in Venetië, waar Cimarosa in januari 1801 op 51-jarige leeftijd overleed.

Domenico
Cimarosa

Domenico Cimarosa is een van de belangrijkste vertegenwoordigers van de Napolitaanse school, die zich vanaf het einde van de zeventiende eeuw over heel Europa verspreidde, met name in de vorm van de muziek van Alessandro Scarlatti. We kennen nu de *opera seria* – een veelal heroïsche opera op basis van een mythologisch verhaal of een geschiedenis – en de tamelijk rigide opeenvolging van uitgestrekte da capo-aria's, verbonden door *recitativi secchi* (gereciteerde tekst alleen begeleid door basso continuo). Tegelijkertijd ontstond een nieuwe vorm van muzikale komedie: de opera buffa. Aanvankelijk diende

deze als een luchtig intermezzo tussen de bedrijven van de zware opera seria, maar later ontwikkelde ze zich tot een zelfstandig werk met meerdere bedrijven. In tegenstelling tot de helden en heldinnen van de klassieke opera, richtte de opera buffa zich op mensen uit de lagere klasse en middenklasse en – in haar overdreven vorm – op de stereotiepe personages van de *commedia dell'arte*. In plaats van heroïsche verzen overheerste een ontspannen, vaak dialectische spreektoon; de muzikale structuur was zelden meerstemmig, met de vocale lijn als prioriteit; de aria-vormen waren eenvoudiger en de melodieën pakkender. Een van de beroemdste werken in dit genre is Cimarosa's *Il matrimonio segreto*, dat in februari 1792 in Wenen in première ging voor de Oostenrijkse keizer Leopold II. De keizer was zo onder de indruk van het werk dat hij het diezelfde avond nog eens van begin tot eind in zijn privévertrek liet uitvoeren.

Feestelijke opening

Het oeuvre van Cimarosa omvat een groot aantal religieuze werken, instrumentale muziek, zoals het betoverende *Concert voor twee fluiten*, en met name 99 toneelwerken, waarvan tweederde tot het genre van de komische opera behoort. Vanmiddag presenteert La Cetra echter een weinig bekende opera seria van fantastische schoonheid en virtuositeit, die Cimarosa in 1784 componeerde op een zeer populair libretto van Pietro Metastasio voor de opening van een nieuw theater in Vicenza: *L'Olimpiade* (De Olympische Spelen). De voorstelling was een groot succes en maakte het nieuwe theater in Vicenza beroemd in heel Italië. Het gebouw, aanvankelijk Teatro Nuovo en later Teatro Eretenio geheten, bood plaats aan twaalfhonderd toeschouwers en had een groot podium, maar geen orkestbak, wat betekende dat het orkest op hetzelfde niveau als het publiek speelde. Het gebouw werd tijdens de Tweede Wereldoorlog gebombardeerd, waardoor slechts enkele muren overeind bleven staan. Omdat Vicenza destijds onder het gezag van de Republiek Venetië viel, is de opera opgedragen aan Zaccaria Morosini, de toenmalige 'podestà' (vertegenwoordiger van de heersende macht), en was bedoeld om de aandacht van het publiek te vestigen op de deugden van Morosini door middel van de gebeurtenissen die erin worden uitgebeeld.

Liefde, haat, jaloezie en intriges

Metastasio's *Olimpiade* werd voor het eerst uitgevoerd in Wenen in augustus 1733 op muziek van Antonio Caldara. Het libretto verwierf al snel een immense populariteit en vormde in de daaropvolgende decennia de bron voor meer dan zeventig opera's in de barok- en klassieke stijl. De titel en de setting lijken ongebruikelijk en origineel in ons sportgekke tijdperk: de Olympische Spelen! Het verhaal bestaat echter uit de ingrediënten die de *grand opéra* in die tijd definieerden: liefde, haat, jaloezie, verwisseling van identiteit, intriges en – spoiler alert! – een happy end.

Om de complexe plot beter te begrijpen de volgende achtergrondinformatie, enigszins ingekort, uit het Italiaanse voorwoord bij het gedrukte libretto uit 1784:

Clistene, de koning van de Griekse stad Sikyon, kreeg een tweeling, een zoon en een dochter. Op basis van een orakelvoorspelling dat zijn zoon hem zou vermoorden, verstootte de koning zijn pasgeboren zoontje Filinto, terwijl zijn dochter Aristeia opgroeide tot een schoonheid en verliefd werd op de edele en dappere Atheense Megacle, een meervoudig Olympisch medaillewinnaar. Toen Clistene echter weigerde zijn dochter aan de Athener uit te huwen, vluchtte Megacle in wanhoop naar Kreta. Daar werd hij door een vreemdeling, de zogenaamde Kretenzische prins Licida, gered van rovers. Vanaf dat moment was Megacle door eeuwige trouw en dankbaarheid aan Licida verbonden. Licida was op zijn beurt verliefd op de Kretenzische edelvrouw Argene, maar ook zijn vader verbood de verbintenis. Argene vluchtte vervolgens naar Elis, vlakbij Olympia, om daar als herderin Licori te leven.

Teatro Eretenio had geen orkestbak, wat betekende dat het orkest op hetzelfde niveau als het publiek speelde. (zie afbeelding)

Ook Licida zoekt troost voor zijn liefdesverdriet en reist naar de vlakke van Elis, waar, zoals elke vier jaar, de voorbereidingen voor de Olympische Spelen in volle gang zijn. De koning van Sikyon heeft zijn dochter Aristeia aan de winnaar beloofd als prijs. Wanneer Licida Aristeia ziet, besluit hij voor haar te vechten. Hij beseft

echter dat hij weinig kans maakt om te winnen in de atletiekwedstrijden. Daarom roept hij de hulp in van zijn vriend, de meervoudig Olympiër Megacle, zich niet bewust van Megacles vroegere liefde voor Aristeia. Megacle arriveert echter zo laat dat Licida wanhopig wordt. Op dit punt begint de opera.

Het einde, of de hoofdplot, is de hereniging van Filinto, die door zijn eigen vader, Clistene, was verbannen vanwege de dreigingen van het orakel. Deze oplossing wordt onmerkbaar teweeggebracht door Aristeia's verliefdheid en Megacles heldhaftige vriendschap. De wispelturigheid en woede van Licida, en de grootmoedige vergeving van de altijd trouwe Argene.

Welnu, zelfs in de aanloop naar de Italiaanse Winterspelen willen we vooral de aandacht vestigen op de prachtige muziek van Cimarosa, die alleen recht kan worden gedaan door orkest en zangers die minstens op Olympisch niveau moeten presteren.

Supercast

De cast van de première is, zoals destijds gebruikelijk, in het libretto afgedrukt en omvat grote namen die aantonen dat Vicenza bereid was te investeren in de opening van het nieuwe theater: Francesca Danzi Lebrun (kamervirtuoos van Zijne Hoogheid de Keurvorst, Hertog van Beieren, enz.) in de rol van Aristeia, Giuseppe Benigni, een bekende castraat, als Licida, en een andere castraat, de superster Luigi Marchesi (momenteel in dienst van de Koning van Sardinië, enz.) als de atletische held Megacle. De rest wordt verteld door de muziek van de 'beroemde Signor Domenico Cimarosa, musicus uit Napels'.

Deze muziek werd overigens in 2001 voor het eerst weer in de moderne tijd uitgevoerd door Andrea Marcon. De muziek barst van de energie en

Teatro Eretenio
in Vicenza

libretto van Olimpiade
door Pietro Metastasio

contrasten, die vanaf het begin van de ouverture voelbaar zijn. De componist schildert talloze kleuren door het fantasierijke gebruik van blaasinstrumenten, waarvan de gevarieerde partijen veel verder gaan dan wat we kennen uit barokopera's of opera buffa. Licida en Megacle worden in deze productie door vrouwen gezongen (gelukkig, om sociaal-politieke en medische redenen!). Niettemin blijkt duidelijk uit de partituur en bij beluistering dat deze partijen voor castraten zijn gecomponeerd: eindeloos lange frasen, grote sprongen in de vocale lijn en moeilijke coloraturen.

Adembenemende aria

Francesca Danzi, de zangeres die Aristeia vertolkte, zal Mozarts Konstanze en de Koningin van de Nacht jaloers hebben gemaakt. Zij is afkomstig uit een beroemde kunstenaarsfamilie uit Mannheim. Het orkest van Mannheim stond in die tijd bekend om zijn uitmuntende houtblazers, zoals we ook weten van Mozart,

die een enorm inspirerende tijd, zowel persoonlijk als artistiek, doorbracht in de residentie in de Palts. Francesca's grote liefde en latere echtgenoot, de hoboïst en componist Ludwig August Lebrun, eveneens uit Mannheim, werkte er ook. Vanaf 1778 reisde het jonge paar door Italië, waar Francesca onder andere schitterde bij de opening van La Scala in Milaan met de wereldpremière van Antonio Salieri's *Europa riconosciuta*, en vervolgens naar Parijs, Londen en Duitsland. Ze traden meestal samen op, wat zeker de belangrijke rol van de hobo in *Olimpiade* verklaart. Deze partij bereikt zijn hoogtepunt in Aristeia's adembenemende aria met obligate hobo, 'Mi sento, o Dio! Nel core'. Dit deel is een magnifiek, tijdloos eerbetoon van de componist aan zijn twee fantastische collega's.

Markus Wyler | La Cetra

Synopsis

De Olympische Spelen in het oude Griekenland

Eerste bedrijf

In Elis, nabij Olympia, organiseert koning Clistene van Sikyon de Olympische Spelen. Hij kondigt aan dat de winnaar zal trouwen met zijn dochter Aristeia. Licida, kroonprins van Kreta, is verliefd op Aristeia, maar heeft geen ervaring met Olympische wedstrijden. Hij vraagt Megacle, zijn vriend uit Athene en voormalig winnaar, om in zijn naam deel te nemen. Zo krijgt Megacle de kans Licida te bedanken voor het feit dat hij jaren eerder zijn leven heeft gered. Megacle stelt zich voor aan de juryleden als Licida. Argene, met wie Licida was verloofd maar niet mocht trouwen, leeft in Elis in ballingschap, vermomd als de herderin Licori. Zij vertrouwt Aristeia haar tegenslagen en haar nobele Kretenzische afkomst toe. Aristeia beklagt op haar beurt haar eigen lot: tegen haar wil te worden uitgehuwelijkt aan de winnaar van de Olympische Spelen. Als Megacle beseft dat de dochter die aan de winnaar is beloofd, degene is van wie hij houdt, twijfelt hij aan de principes van vriendschap. Maar hij besluit dat loyaliteit en vriendschap de overhand moeten hebben boven liefde en geluk. Een vluchtige en onverwachte ontmoeting met Aristeia leidt tot een surrealistisch gesprek, dat wordt onderbroken door de oproep naar de arena!

Tweede bedrijf

Hoewel hij de winnaar van de spelen is, zegt Megacle dat hij terug wil naar Kreta om zijn vader te vertellen over zijn aanstaande

huwelijk met Aristeia. Hij suggereert dat Aristeia moet worden toevertrouwd aan de zorg van Egisto, zijn schilddrager (in werkelijkheid Licida). Megacle blijft nog één keer alleen met Aristeia en legt uit dat de Prins van Kreta ooit zijn leven heeft gered en dat hij namens hem aan de Olympische Spelen heeft deelgenomen en haar daarom aan hem toevertrouwt.

Clistene stelt vervolgens vol vreugde het dubbele huwelijk voor van Megacle met Aristeia en Licida met Argene. Maar Aristeia wijst Licida af en Argene zit vol wrok en minachting over het bedrog van Licida. Licida trekt zijn zwaard om Clistene aan te vallen, maar Aristeia werpt zich tussen hen. De prins wordt gearresteerd en naar het offeraltaar geleid.

Net voordat de straf wordt voltrokken, stormt Argene de tempel binnen. Ze onthult haar ware identiteit en biedt zichzelf aan in plaats van Licida. Als bewijs van haar adellijke afkomst toont ze een halsketting. Tot zijn ontzetting herkent Clistene de halsketting die hij vijftientwintig jaar eerder om de nek van zijn jonge zoon Filinto had gehangen, toen hij hem aan de zee gaf opdat de voorspelling van het orakel niet uit zou komen. Aminta erkent dat hij het kind uit het water heeft gered en hem aan de zorg van de koning van Kreta heeft toevertrouwd, die hem als zijn wettige zoon heeft opgevoed.

Uitvoerenden

Andrea Marcon | dirigent

- geboren in Treviso in Noord-Italië
- studeerde aan de Schola Cantorum in Basel bij o.a. Jean-Claude Zehnder, Hans Martin Linde en Jordi Savall en bij Luigi Fernando Tagliavini, Harald Vogel en Ton Koopman
- specialist op het gebied van oude muziek
- werkt sinds 1999 met La Cetra Barockorchester Basel; sinds 2009 artistiek leider; oprichter van ensembles Sonatori de la Gioiosa Marca en Venice Baroque Orchestra
- werkt(e) als gastdirigent met o.a. orkesten van München en Berlijn, Sinfonieorchester des Bayerischen Rundfunks
- trad op in operahuizen in Frankfurt, Valencia, Sevilla, Venetië, Amsterdam en Milaan
- dirigeert ook symfonisch repertoire van Beethoven, Schubert, Schumann en Brahms
- meer dan tachtig opnames als dirigent, klavecijnist en organist
- ontving in 2021 Händelprijs van de stad Halle
- **EERDER IN DE MATINEE** Vivaldi *Orlando* (2008), Vivaldi *Juditha triumphans* (2009), Vivaldi, Steffani & Pergolesi *Stabat Mater* (2010), Biber *Battalia* & Monteverdi *Combattimento di Tancredi e Clorinda* (2010), Vivaldi *La Senna festeggiante* (2011), Monteverdi *Kerstvespers* (2013)*, Vivaldi *La fida ninfa* (2015)*, Vivaldi *Catone in Utica* (2016)*, Händel *Parnasso in festa* (2016)*, Telemann *Der Tag des Gerichts* (2017), Caldara *La concordia de' pianeti* (2018), Vivaldi *L'Olimpiade* (2019)*, Corelli *Kerstconcert*, D. Scarlatti *Salve Regina* & Vivaldi *Vigilie voor de gehele nacht* (2020), Giacomelli *Merope* (2022)*, Vivaldi *Giustino* (2023)*, Graupner *Dido, Königin von Carthago* (2024)*, Vivaldi *Arsilda* (2025)* | * Met La Cetra Barockorchester Basel

Jorge Franco | tenor (Clistene)

- geboren in de Noord-Spaanse stad Huesca
- zong in de grote operahuizen, concertzalen en festivals in Spanje en Portugal, met rollen in opera's van Händel en Mozart tot Rossini en Verdi en in Spaanse zarzuela's
- soleerde in oratoria als Mozarts *Requiem*, Rossini's *Petite messe solennelle* en Bachs *Weihnachts-Oratorium*
- werkte met dirigenten als James Gaffigan, Maurizio Benini, Michele Mariotti en Andrea Marcon en diverse regisseurs
- **EERDER IN DE MATINEE** Graupner *Dido, Königin von Carthago* (2024)

Jone Martínez | sopraan (Aristea)

- studeerde aan conservatoria van Bilbao en San Sebastián
- behoort tot de nieuwe generatie Spaanse zangers
- werkte met o.a. Orquesta de Radiotelevisión Española, Orquesta Sinfónica de Galicia, Orquesta Barroca de Sevilla en La Cetra Barockorchester
- heeft opgetreden op festivals in San Sebastián, Cuenca, Madrid en Bilbao en in de VS met National Symphony Orchestra en in Japan met Bach Collegium Japan
- **EERDER IN DE MATINEE** Graupner *Dido, Königin von Carthago* (2024)

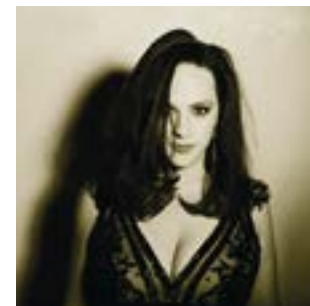
Chelsea Zurflüh | sopraan (Argene)

- Zwitserse sopraan met roots op de Seychellen
- in 2024 winnares van 78ste Concours de Genève, incl. 9 speciale prijzen en rol in Grand Théâtre Genève; behaalde ook prijzen bij diverse andere zangconcoursen
- lid van Internationale Operastudio Zürich 2021-2023
- zong rollen in operahuizen in Zwitserland en in Innsbruck, Praag, Hamburg, Dresden en Keulen
- werkte met dirigenten als Kent Nagano, Chiara Cattani, Riccardo Minasi en Andrea Marcon

Daniela Mack | mezzosopraan (Megacle)

- geboren in Buenos Aires, studeerde aan Louisiana State University, volgde Adler Fellowship van San Francisco Opera en was finaliste BBC Cardiff Singer of the World 2013
- zong Rosina in *Il barbiere di Siviglia* (Houston Grand Opera), Federico García Lorca in *Ainadamar* (Los Angeles Opera), Angela in Missy Mazzoli's *The Listeners* (Lyric Opera of Chicago), Idamante in *Idomeneo* (San Francisco Opera)
- ook te gast in Carnegie Hall in *Serse* van Händel met The English Consort en bij Metropolitan Opera, Royal Opera House, Deutsche Oper Berlin en Verbier Festival
- concertrepertoire: werken van Händel, Vivaldi, Mozart, Beethoven, Rossini, Ravel en Canteloube

Olivia Vermeulen | mezzosopraan (Licida)

- Nederlandse mezzo, studeerde in Detmold en Berlijn
- maakte deel uit van studio van de Komische Oper Berlin en soleerde bij De Nationale Opera en Berliner Staatsoper
- te gast bij o.a. Salzburger Festspiele, Rheingau Musik Festival, Mozartwoche Salzburg en Händel-Festspiele Halle
- **EERDER IN DE MATINEE** Wagemans *Andreas weent* (2012), Duruflé *Requiem* (2013), De Roo *And the centuries surround me with fire...* (2017), Moesorgski *Boris Godoenov* (2018), Scarlatti *Cain ovvero Il primo omicidio* (2019), Scarlatti *Telemaco* (2022), Adams *The Death of Klinghoffer* (2023)

Marcello Nardis | tenor (Aminta)

- Italiaanse tenor en pianist; studeerde in Rome compositie en Oudgrieks en zang (Napels), vocale kamermuziek (Florence)
- concerten in Italië, Europa, de VS en Japan onder grote dirigenten met repertoire van Pergolesi tot Stravinsky
- vertolkt ook Schuberts *Winterreise* begeleid door hemzelf

La Cetra Barockorchester Basel

- vernoemd naar Vivaldi's *Vioolconcert op. 9 'La Cetra'* (De lier)
- kernrepertoire: 18e-eeuwse Italiaanse instrumentale muziek
- verder richten orkest en bijbehorend Vokalensemble Basel zich op concertante opera's en grote werken uit de renaissance tot de klassieke periode
- staat sinds 2009 onder leiding van dirigent/klavecijnist Andrea Marcon
- **EERDER IN DE MATINEE** Torri *La vanità del mondo* (2020), Rossini *L'italiana in Algeri* (2022) | zie ook bij Andrea Marcon

**La Cetra Barock-
orchester Basel**

viool

Eva Saladin
(concertmeester)
German Echeverri
Chamorro
Christoph Rudolf
Ildikó Sajgó
Petra Melicharek

Katharina Heutjer
Cecilie Valter
Sonoko Asabuki
Johannes Frisch

altviool

Joanna Michalak
Giovanni Simeoni
Karoline Echeverri

cello

Alex Jellici
Jonathan Pešek

contrabas

Fred Uhlig
Federico Abraham

traverso

Karel Valter
Claire Genewein

hobo

Georg Fritz
Priska Comptoi
Bettina Simon (solo)

fagot

Charles Cristobal
hoorn

Alessandro Denabian
Elisa Bognetti

trompet

Andreas Lackner
Thomas Steinbrucker
klavecimbel
Andrea Buccarella

**WIJ HEBBEN
DE MATINEE
OPGENOMEN IN
ONS TESTAMENT
DOET U OOK MEE?**

Caspar Broeksma
Gerard Jongerius
Kees van Tilburg

*bestuursleden Stichting
Vrienden van de Matinee*

*Vrienden
van de Matinee*

Volgende concerten

7 FEBRUARI 2026, 14.15 uur

Kleurrijk mysterie rond **Central Park** en **La mer**

Radio Filharmonisch Orkest
Elena Schwarz dirigent

Dutilleux *Mystère de l'instant*
Wohl *Uncanny Valley*
Ives *Central Park in the Dark*;
Hallowe'en; *The Pond*
Debussy *La mer*

Elena Schwarz dirigeert het Radio Filharmonisch Orkest in een programma met orkestmagie van de hoogste orde, met tot slot Debussy's onweerstaanbare *La mer*.

21 FEBRUARI 2026, 14.15 uur

MacMillans passie voor rituelen

Radio Filharmonisch Orkest
Groot Omroepkoor
Benjamin Goodson dirigent

Simpson *Phôs* (Nederlandse première)
Stravinsky *Symfonieën voor blazers*
Stravinsky *Mis*
MacMillan *Seven Last Words from the Cross*

Een symfonie zonder strijkers, een katholieke mis van een Rus en van MacMillan een van de lievelingscomposities van chef-dirigent Benjamin Goodson, die zijn Groot Omroepkoor ieder tekstdetail meegeeft.

Colofon

UITGAVE NTR Klassiek
TEKST Markus Wyler | *La Cetra*
REDACTIE, OPMAAK Philip Leussink
FOTOGRAFIE Felix Broede, Caminiti,
Andreas Fleck, Shervin Lainez,
Oier Rey Delika
ART DIRECTION Norbert Croonenberg
DRUK Ten Herkel Grafisch Compleet

© 2026 NTR ZaterdagMatinee, Hilversum

Programmering en productie **NTR ZaterdagMatinee**

ARTISTIEK PROGRAMMEUR Frank Veenstra
CASTING CONSULTANT Christian Carlstedt
PRESENTATIE NTR ZATERDAGMATINEE, NPO
KLASSIEK Hans Haffmans
PRODUCTIE Dominique Slegers, Anita Wijnen
GELUIDSTECHNIEK PME-técnica/Koen Keevel
BOVENTITELING Jurjen Stekelenburg
MARKETING & COMMUNICATIE Jorieke de Fretes,
Renske Homans, Mary Fan Zandkamp
RADIOREDACTIE Myrthe van Dijk
HOOFDREDACTIE NTR KLASSIEK Makira Mual
EINDREDACTIE NTR KLASSIEK Jane van Laar
FINANCIËLE ADMINISTRATIE NTR & Stichting
Omroep Muziek